

Vergaderjaar 1987–1988

20 543

Activerend arbeidsmarktbeleid

Nr. 2

REGERINGSREAKTIE

I. Algemene Inleiding

De regering heeft met waardering kennisgenomen van het WRR-rapport «Activerend Arbeidsmarktbeleid». Het rapport bevat een aantal aansprekende voorstellen, die kunnen bijdragen aan de doelstelling de (potentiële) beroepsbevolking zo goed mogelijk in te schakelen in het arbeidsproces, waarmee tegelijkertijd aan een belangrijke voorwaarde voor economische groei kan worden voldaan.

Gedurende de periode 1984–1987 is de werkgelegenheid in personen met circa 350 000 toegenomen. Ook de werkloosheid heeft zich in Nederland in vergelijking met andere EG-landen niet ongunstig ontwikkeld. Niettemin blijft de werkloosheid te hoog. Dit is enerzijds een gevolg van een minder sterke groei van de werkgelegenheid dan ten tijde van de opstelling van het Regeerakkoord werd verwacht. Anderzijds neemt het arbeidsaanbod nog steeds fors toe door toetreding van jongeren en herintreding van (gehuwde) vrouwen op de arbeidsmarkt.

Er is daarnaast ook sprake van een kwalitatief probleem. Studies van het CPB wijzen uit dat een groot deel van de werkloosheid van kwalitatief-structurele aard is d.w.z. dat er sprake is van een aanzienlijke discrepantie tussen aangeboden en gevraagde kwalificaties. Indicaties hiervan zijn het gelijktijdig voorkomen van tekorten op deelmarkten en grote overschotten in andere arbeidsmarktsegmenten vergezeld van een groei van het aantal langdurig werklozen. Verwacht moet worden dat zonder beleid gericht op aanpassing van het aanbod aan de veranderde vraag op de arbeidsmarkt het aantal moeilijk vervulbare vacatures verder zal toenemen. Immers de werkgelegenheidsstructuur wijzigt zich snel. Daarbij moet niet alleen gedacht worden aan veranderingen ten gevolge van technologische ontwikkelingen, maar ook aan aanpassingen en wijzigingen, die het gevolg zijn van toenemende internationale concurrentie.

De arbeidsmarkt zelf funktioneert ook niet optimaal. Regels met betrekking tot (tijdelijke) arbeidscontracten, arbeidstijden en het ontslagstelsel vormen soms een belemmering voor werkgelegenheidsgroei, waar de mogelijkheden daartoe aanwezig zijn. De Raad stelt zich derhalve op het standpunt dat flexibilisering van het arbeidsbestel kan fungeren als hefboom voor de verdere ontwikkeling van de werkgelegenheid.

Tenslotte is er het gegeven dat veel laaggeschoolde arbeid is verdwenen of bezig is in snel tempo te verdwijnen. Relatief hoge loonkosten zijn hiervan de oorzaak. Het is van belang deze ontwikkeling in positieve richting om te buigen. Dit geldt ook vanuit het arbeidsaanbod bezien. Immers niet iedereen is in staat zich hoog te kwalificeren. De ontwikkeling van de minimumloonkosten is van veel betekenis voor behoud en uitbreiding van werkgelegenheid, die op dit deel van het arbeidsaanbod is toegesneden.

De Raad ziet de bijdrage, die het arbeidsmarktbeleid kan leveren aan een versterking van de economische structuur en de internationale concurrentiepositie enerzijds en vergroting van kansen op deelname aan het arbeidsproces voor de zwakste groepen op de arbeidsmarkt anderzijds als belangrijkste opgaven van het arbeidsmarktbeleid.

De regering deelt deze zienswijze. Kwalificatie van de beroepsbevolking en beheersing van loonkosten tesamen met een flexibilisering van het arbeidsbestel zijn de wegen waarlangs aanpassing aan technologische en economische veranderingen – en daarmee een versterking van de economische structuur – tot stand gebracht kan worden. Daarnaast dient in het arbeidsmarktbeleid een zwaar accent gelegd te worden op bestrijding van langdurige werkloosheid en herintreding van vrouwen.

In lijn met de aanbevelingen van het rapport en op basis van bovenstaande analyse van de arbeidsmarkt en het te voeren arbeidsmarktbeleid beschouwt de regering de volgende punten als uitgangspunten voor het te voeren arbeidsmarktbeleid.

1. Het door de regering gevoerde algemeen-economisch beleid is allereerst gericht op een gematigde en gedifferentieerde ontwikkeling van de loonkosten ter bevordering van de werkgelegenheid. Een essentiële rol hierbij speelt een beperking van de wig en dus een beheersing van de collectieve uitgaven. Gegeven de hoge werkloosheid onder laaggeschoolden is een terughoudende ontwikkeling van de loonkosten op minimumniveau te meer noodzakelijk.

De regering stelt zich voor op korte termijn met nadere voorstellen te komen terzake de inkomenspositie van jongeren. Een en ander conform de toezegging die gedaan is in het debat eind maart naar aanleiding van de brief van het kabinet van 15 maart j.l. aan de Tweede Kamer. Allereerst wordt nagegaan op welke wijze de uitkeringen voor jongeren aanpassing behoeven, teneinde meer samenhang te brengen in de verschillende financiële regelingen die voor onderscheiden groepen jongeren bestaan. Vervolgens zal de regering zich beraden over de wettelijke minimumloonbescherming voor jongeren.

2. Voorts voert de regering een beleid gericht op een betere werking van markten met name de arbeidsmarkt. In dit verband is een flexibeler beloningsstructuur van betekenis, alsmede een vermindering van de marginale en gemiddelde lastendruk en inkomensafhankelijke subsidies. Ook de regelgeving ten aanzien van arbeidscontracten, arbeidstijden en ontslagrecht is in dit verband van belang.

3. Gezien de kwalitatieve discrepanties tussen vraag en aanbod en een verdere toename van kwalificatie-eisen o.a. als gevolg van de technologische ontwikkeling kan het belang van beroepskwalificerende scholing niet voldoende worden benadrukt. Dit geldt zowel voor werkenden als werkzoekenden.

Scholing van werkenden is primair de verantwoordelijkheid van bedrijven en bedrijfstakorganisaties, terwijl de overheid primair verantwoordelijk is voor de kwaliteit van het initiële (beroeps)onderwijs en de om- her- en bijscholing van werkzoekenden. Niettemin deelt de regering

de zienswijze van de Raad dat gescheiden scholingscircuits voor werkenden en werklozen zoveel mogelijk dienen te worden tegengegaan. Gezamenlijke inspanningen van overheid en sociale partners en het beschikbaar stellen van scholingsvoorzieningen van bedrijfsleven en overheid voor zowel werkenden als werkzoekenden bieden evenzovele mogelijkheden de geweldige scholingsopgave, waar technologische en economische veranderingen ons voor stellen, beter en efficiënter tot uitvoering te brengen.

De regering streeft ernaar van haar kant gedurende deze kabinetsperiode een aanzienlijke intensivering van scholing voor werkzoekenden te realiseren. Reeds bij de opstelling van het Regeerakkoord is besloten het bereik van scholingsvoorzieningen in de periode 1987-90 met 40 000 personen op jaarbasis te vergroten. Onlangs heeft de regering aangekondigd deze taakstelling naar 1990 toe nader in te vullen, resp. te verhogen met in totaal ca. 20 000 scholingsjaren. Via deze weg wordt tevens beoogd de deelname van minderheden aan scholingsprogramma's te intensiveren.

In lijn met de aanbevelingen van de Stichtingswerkgroep Scholing gaat het daarbij onder andere om vergroting en verbreding van de instroom in leerlingwezen en PBVE en verbetering van de kwaliteit van het leerlingwezen. Tevens zullen in overleg met sociale partners gezamenlijke opleidingsactiviteiten worden gestart met name in delen van het midden- en kleinbedrijf. Uitgangspunt is dat hierbij vooral een impuls zal worden gegeven aan de scholing van werkenden in het midden- en kleinbedrijf.

Uitbreiding zal voorts worden gegeven aan de mogelijkheden tot basiseducatie voor leden van etnische minderheden. Voor herintredende vrouwen, alsmede in het kader van de voorgenomen verzelfstandiging van meisjes en jonge vrouwen zullen meer scholingsmogelijkheden worden geschapen gericht op sectoren, waar aanbodtekorten worden verwacht.

4. Een aanbodgerichte benadering dient er echter van uit te gaan dat scholing niet altijd onmiddellijk de geëigende weg is waarlangs werklozen zich een plaats in het arbeidsbestel verwerven. De regering stelt zich daarom op het standpunt dat daarnaast aan werklozen en werkzoekenden de mogelijkheid geboden moet worden tot het opdoen van werkervaring.

Wel is de regering van mening dat aan het opdoen van werkervaring zo nodig scholingsmogelijkheden gekoppeld moeten worden of dat een periode van werkervaring gevolgd moet kunnen worden door beroepsgerichte scholing. Op deze wijze wordt de arbeidsmarktpositie van werklozen en werkzoekenden ook structureel extra versterkt.

De regering heeft zich tot taak gesteld in deze kabinetsperiode de mogelijkheden tot het opdoen van werkervaring aanzienlijk te verruimen. Plaatsingsbevorderende maatregelen en het in voorbereiding zijnde Jeugdwerk Garantie Plan (JWG) moeten in 1990 leiden tot een toename van het bereik op jaarbasis van ruim 70 000 ten opzichte van 1986. Daarnaast wordt met de verwachte totstandkoming van de Wet onbeloonde arbeid uitkeringsgerechtigden (WOAU) een wettelijk kader geschapen voor werken met behoud van uitkering.

De regering streeft ernaar dat plaatsingsbevorderende maatregelen, gericht op het opdoen van werkervaring, gekenmerkt worden door eenvoud en doorzichtigheid. Daartoe behoort het voornemen te komen tot stroomlijning van een aantal regelingen. Gegeven de eigen karakteristieken van het Jeugdwerk Garantie Plan dient dit echter als aparte regeling gehandhaafd te blijven.

Tenslotte wil de regering bij de uitvoering van maatregelen gericht op het opdoen van werkervaring in het bijzonder de deelname van leden van etnische minderheden hieraan bevorderen.

5. Actieve arbeidsbemiddeling is een onmisbaar bestanddeel van een activerend arbeidsmarktbeleid. De arbeidsbureaus vervullen daarbij een spilfunctie aangevuld met mogelijkheden tot commerciële en niet-commerciële bemiddeling door andere instellingen. De regering is van mening dat de aanstaande tripartisering van het bestuur van de arbeidsbureaus in de regio's ertoe zal bijdragen dat de arbeidsbureaus zich meer zullen gaan richten op de regio-specifieke mogelijkheden en moeilijkheden op de arbeidsmarkt.

De aanmelding van vakatures zal bij een actief beleid kunnen toenemen, hetgeen de bemiddelingsfunctie van de arbeidsbureaus aanzienlijk kan versterken.

Actieve bemiddeling van moeilijk plaatsbaren, met name langdurig werklozen, vraagt om een persoonsgerichte benadering. In dat verband is het van belang dat een begin is gemaakt met heroriënteringsgesprekken, op basis waarvan op de persoon afgestemde activiteiten plannen worden opgesteld, gericht op herintreding op de arbeidsmarkt.

De arbeidsbemiddeling kan voorts worden verbeterd, wanneer naast de publieke bemiddeling door de arbeidsbureaus ook (niet-)commerciële bureaus mogelijkheden worden geboden tot bemiddeling op basis van een ruimhartig vergunningenbeleid. Commerciële dan wel niet-commerciële instellingen kunnen door hun specialistische kennis van segmenten van de regionale arbeidsmarkt een belangrijke bijdrage leveren aan de bemiddeling van werkzoekenden. Het is echter wenselijk dat deze bemiddeling aan een vergunning gebonden blijft opdat op de uitvoering ervan controle mogelijk blijft. Hierbij kunnen de arbeidsbureaus, gelet op hun spilfunctie in de arbeidsbemiddeling, een belangrijke adviesrol vervullen.

6. De regering is van mening dat een activerend arbeidsmarktbeleid ook van werkzoekenden een actieve inzet vraagt. Bij een persoonlijke intensieve bemiddeling voor langdurig werklozen in de vorm van heroriënteringsgesprekken, gecombineerd met een gevarieerd aanbod van werk, scholing en werkervaringsplaatsen, mag van hen een positieve bijdrage worden verwacht. De regering is daarom van mening dat bij uitblijven van een positieve reactie op het aanbod van passend werk, passende scholing of passende werkervaring de bestaande regels m.b.t. het sanctiebeleid strikt dienen te worden toegepast.

Voor de noodzakelijke toets op het zoekgedrag van werklozen dient de inschrijvingsplicht bij de arbeidsbureaus gehandhaafd te blijven en de informatieuitwisseling tussen arbeidsbureaus en uitkeringsinstanties op de voorgenomen wijze te verbeteren.

7. Een activerend arbeidsmarktbeleid kan slechts slagen, wanneer sociale partners zich daar eveneens voor inzetten. De regering wijst in dit verband op het belang dat overheid en sociale partners gezamenlijk verantwoordelijkheid gaan dragen voor het arbeidsvoorzieningenbeleid, wanneer de nieuwe Arbeidsvoorzieningswet van kracht wordt. Dit geldt zowel centraal als decentraal. Op regionaal niveau zullen in deze nieuwe structuur gemakkelijker gezamenlijke initiatieven door regionale besturen voor de arbeidsvoorziening genomen kunnen worden tot bestrijding van (langdurige) werkloosheid en een adekwate vervulling van de openstaande vraag. De regering is van mening dat regionale initiatieven en plannen op centraal niveau open tegemoet moeten worden getreden en voorzover mogelijk ondersteuning moeten krijgen door een creatieve toepassing van bestaande centrale regelgeving.

Daarnaast moet ook worden gewezen op de relatie tussen arbeidsmarktbeleid en arbeidsvoorwaarden overleg. Belangrijke issues van het arbeidsmarktbeleid komen in het arbeidsvoorwaardenoverleg aan de orde: loonmatiging en loonkostenmatiging, regelgeving op de arbeidsmarkt en creatie van voldoende scholing- en werkervaringsplaatsen in arbeids-

organisaties. Deze verschillende vormen van overleg tussen overheid en sociale partners, maar ook tussen sociale partners onderling, centraal en decentraal, zijn een onmisbare voorwaarde voor het ontwikkelen en realiseren van een activerend arbeidsmarktbeleid.

Met betrekking tot de mogelijkheid om gebruik te maken van arbeidsmarktmaatregelen wijst de regering er tenslotte op, dat deze in beginsel in gelijke mate gelden voor markt- en collectieve sector. Verschillen in toegankelijkheid van deze regelingen zullen worden weggenomen.

In bovenstaande punten heeft de regering als reactie op het rapport van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid de uitgangspunten en hoofdlijnen van het door haar te voeren arbeidsmarktbeleid uiteengezet. Hiernavolgend zal meer in detail worden ingegaan op de voorstellen van de Raad met betrekking tot arbeidsbemiddeling, scholing, werkervaringsplaatsen en flexibele arbeidspatronen.

II. Arbeidsbemiddeling

De typering «activerend arbeidsmarktbeleid», die de Raad geeft aan haar rapport wordt door de regering als een uitdaging opgevat om het functioneren van de arbeidsmarkt een centrale plaats te blijven geven in haar beleid. Voor de overheid is in dit verband vooral van belang dat werkloosheid meer dan nu het geval is zowel door betrokkenen als door de uitvoeringsorganen op het terrein van de sociale zekerheid en de arbeidsvoorziening wordt gezien als een fase van heroriëntatie op de arbeidsmarkt. Naar aanleiding van het overleg tussen regering en Stichting van de Arbeid en na overleg met de Tweede Kamer is, zoals bekend, besloten om met alle personen die langer dan drie jaar werkloos of werkzoekend zijn heroriënteringsgesprekken te gaan voeren. Op basis van samenwerking tussen arbeidsbureau en gemeentelijke sociale dienst wordt voor iedere werkloze of werkzoekende afzonderlijk geprobeerd een actieplan op te stellen voor terugkeer op de arbeidsmarkt. Het aanbieden van scholing of werkervaring kan hierbij als opstap dienen. De voorbereidingen voor de uitvoering hiervan zijn inmiddels gestart. Voor het voeren van de gesprekken is 41,5 miljoen op jaarbasis beschikbaar onder meer te gebruiken voor het aantrekken van 250 extra bemiddelaars. Per 1 januari 1989 zullen de plannen volledig operationeel zijn, zodat 45 000 langdurig werklozen per jaar kunnen worden benaderd.

De Raad pleit in zijn voorstellen aan de regering voor een pluriform stelsel van arbeidsbemiddeling, omdat hiervan een betere allocatie op de arbeidsmarkt valt te verwachten, nodig voor de bestrijding van langdurige werkloosheid en het tegengaan van moeilijk of niet te vervullen vacatures. Meer ruimte voor particulier initiatief en commerciële instellingen kan volgens de Raad het functioneren van de arbeidsmarkt verbeteren. Dit zal bovendien moeten gelden voor alle vormen van bemiddeling: eenzijdig danwel tweezijdig, bemiddeling naar vaste danwel naar flexibele arbeidsrelaties, directe en indirecte bemiddeling, gericht op scholing en het opdoen van werkervaring.

De nieuwe Arbeidsvoorzieningswet, die zowel de bestaande Arbeidsbemiddelingswet als de Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten zal gaan vervangen, zal de door de Raad gewenste ruimte voor veelvormigheid op de bemiddelingsmarkt mogelijk maken. Bovengenoemde vormen van commerciële bemiddeling zullen dan zijn toegestaan, mits men over een vergunning daartoe beschikt, danwel vrijgesteld is daarvan. Voor het aanvragen en toekennen van een vergunning kan het toekomstige tripartite bestuur van de arbeidsvoorziening procedure-regels vaststellen. Regels die de aard en wijze van bemiddeling voorschrijven kunnen alleen worden gesteld, in geval de goede verhoudingen op de arbeidsmarkt of het belang van de betrokken arbeidskrachten in het geding komen.

Wel zullen de openbare arbeidsbureaus onder de voorziene regionale besturen voor de Arbeidsvoorziening in de arbeidsbemiddeling een spilfunctie moeten gaan vervullen. Deze spilfunctie is te meer van belang omdat juist de arbeidsbureaus zeker na de tripartisering in staat moeten zijn om met meer nauwkeurigheid de regionale behoefte en beschikbaarheid van arbeidskrachten vast te stellen. Uiteraard wordt deze functie pas echt vervuld op het moment dat de arbeidsbureaus volledig zijn ingebed in de regionale structuur van bedrijven en instellingen.

In de ogen van de regering is een sterke positie van de arbeidsbureaus op de bemiddelingsmarkt nodig om bemiddelingsactiviteiten voor moeilijk plaatsbaren, resp. bemiddeling naar scholings- en werkervaringsplaatsen mogelijk te maken of meer kans op succes te geven. Prestatie en output van de arbeidsbureaus moeten erop gericht zijn de genoemde spilfunctie binnen de arbeidsbemiddeling optimaal te vervullen.

Bij het bereiken van zo goed mogelijk resultaten voor het moeilijke deel van het arbeidsaanbod, met name de langdurig werklozen, kunnen ook commerciële uitzendbureaus vanwege hun concrete kennis van de arbeidsmarkt een belangrijke rol spelen, zoals nu in een aantal gevallen ook reeds gebeurt. De regering heeft het voornemen in overleg met hen te bezien welke mogelijkheden er voorhanden zijn om het uitzendwezen bij de bestrijding van de langdurige werkloosheid in te schakelen.

Werkwijze en personele bezetting van de huidige arbeidsbureaus zijn volgens de Raad niet voldoende berekend op de eisen die een doeltreffende en efficiënte arbeidsbemiddeling stelt. Verdergaande demonopolisering zou een prikkel kunnen verschaffen om hier verandering in aan te brengen.

De regering onderkent dat de nieuw voorziene spilfunctie van de arbeidsbureaus de noodzaak met zich meebrengt van een daarop toegesneden personele kwantiteit en kwaliteit. Dat betekent niet dat er recentelijk niet al veel in gang gezet is om het functioneren van de arbeidsbureaus te verbeteren, zoals decentralisatie van bevoegdheden in combinatie met deconcentratie van centrale stafdiensten, decentralisatie van middelen, introductie van beleidsplanning en contractmanagement, aandacht voor marktstrategieën en marketing in het algemeen, versterking van output-controle.

Daarnaast is zeer recent de weg ingeslagen van een meer persoonlijke benadering van de (langdurig) werklozen. Een intensivering van de benadering van bedrijven en instellingen in het bijzonder het midden- en kleinbedrijf zal eveneens nieuwe eisen stellen aan de personele inzet in de arbeidsvoorziening.

Uitgangspunt bij dit alles vormt dat het te bereiken resultaat op de arbeidsmarkt, c.q. de bemiddeling, maatgevend is voor de inrichting van de organisatie en de daarbij te hanteren werkwijze.

In het spoor van de voorgenomen tripartisering wordt de totale organisatie van de arbeidsvoorziening voor wat betreft doeltreffendheid en service-gerichtheid opnieuw gestileerd. Organisatorische veranderingen en verbeteringen zijn en worden als gevolg hiervan op gang gebracht.

De Raad stelt de regering voor om publieke bemiddelingsactiviteiten alleen door het arbeidsbureau te laten uitvoeren. Slechts in uitzonderingsgevallen zou men daarop een uitzondering moeten maken. Men denkt daarbij aan experimenten bij een aantal bedrijfsverenigingen.

Het uitgangspunt dat publieke bemiddeling van werklozen en werkzoekenden geconcentreerd behoort te zijn bij de arbeidsbureaus wordt door de regering onderschreven. Erkend wordt dat binnen sommige bedrijfsverenigingen veel informatie voor bemiddeling van werkzoekenden in de eigen bedrijfstak voorhanden is. Tegelijk is men voor nieuwe instroom en bemiddeling naar andere beroepssectoren in sterke mate afhankelijk van de inzet van derden, het arbeidsbureau in het bijzonder.

Uitgaande van dit gegeven is naar de mening van de regering het creëren van een adekwate informatie-uitwisseling tussen bedrijfsverenigingen en nieuw in het leven te roepen sectorbemiddelaars bij de arbeidsbureaus zeker zo nuttig als het creëren van afzonderlijke bemiddelingsactiviteiten in de bedrijfstak. Samenwerking met de bedrijfsvereniging/bedrijfstak zal de arbeidsbureaus juist kunnen stimuleren tot een meer service-gerichte werkwijze. Verder zal de vergunningverlening tot bemiddeling straks zijn voorbehouden aan de organisaties van werkgevers, de organisaties van werknemers en de overheid, vertegenwoordigd in het op te richten Centraal Bestuur voor de Arbeidsvoorziening.

Vanwege de specifieke situatie waarin arbeidsongeschikten en gehandicapte werkzoekenden verkeren en vanwege de kennis die nodig is om hen op de arbeidsmarkt te begeleiden en te bemiddelen moet de Gemeenschappelijke Medische Dienst (GMD), zoals nu ook reeds het geval is, blijven beschikken over een eigen bemiddelingsvergunning voor deze categorie werknemers. De ervaring van deze dienst met (re)integratie in het arbeidsproces kan een uiterst waardevolle bijdrage leveren aan het realiseren van de doelstellingen van de Wet Arbeid Gehandicapten Werknemers(WAGW). Op korte termijn zal overleg worden geopend met de GMD om te bezien op welke wijze de inspanningen tot herplaatsing van gehandicapte werkzoekenden en arbeidsongeschikten in het arbeidsproces kunnen worden geïntensiveerd.

Het inschakelen van met name langdurig werklozen in het arbeidsproces vereist een gezamenlijke inspanning van arbeidsbureaus en instellingen die de uitkeringsregelingen onder hun hoede hebben. In dit geheel hebben ook de gemeenten een eigen verantwoordelijkheid. De regering acht het in tegenstelling tot de Raad dan ook wenselijk dat gemeenten verantwoordelijkheid blijven dragen voor de inpassing van kansarme werkzoekenden op de arbeidsmarkt. Aansluitend op initiatieven van gemeenten zelf wil de regering hen in staat stellen deze verantwoordelijkheid vorm te geven in voortrajecten van de reguliere arbeidsvoorzieningsmaatregelen. Hierbij kan worden gewezen op de rol van gemeenten bij het voorziene jeugdwerggarantieplan, de rol van gemeentelijke sociale diensten bij de uitvoering van de heroriënteringsgesprekken en op de 19 april j.l. door de Tweede Kamer geaccordeerde wijziging van artikel 36 WWV (wetsvoorstel 20 006). Voorts valt hierbij te denken aan het gemeentelijk beleid op het terrein van de basiseducatie.

De Raad stelt voor de inschrijvingsplicht voor uitkeringsgerechtigde werklozen bij de arbeidsbureaus af te schaffen. Dit wordt door de Raad als een belangrijke voorwaarde gezien voor het goed functioneren van de arbeidsbureaus. Het aantal pro forma inschrijvingen zou dan zeker verminderen. Het wegvallen van controle-taken zou bovendien de relatie tussen arbeidsbureau en werkzoekenden ten goede komen. Uiteraard zouden de uitkerende instanties, aldus de Raad, hun cliënten wel tot een inschrijving moeten kunnen verplichten.

De regering is van mening dat de inschrijvingsplicht gehandhaafd moet blijven. Het tot stand komen van een zakelijke relatie tussen arbeidsbureau en werkloze werkzoekende behoeft dit niet in de weg te staan. Het daadwerkelijk uitoefenen van de controle-taak kan de resultaatgerichtheid van de inspanningen van het arbeidsbureau zelfs bevorderen. De belangrijkste reden voor handhaving van de inschrijvingsplicht bij de arbeidsbureaus is het feit dat medewerking aan bemiddelingsvoorstellen van het arbeidsbureau voor de sociale zekerheidsorganen feitelijk de belangrijkste toetsingsmogelijkheid vormt van het zoekgedrag van hun cliënten. In de afgelopen periode is met het oog hierop de samenwerking en uitwisseling van informatie tussen arbeidsbureaus en bedrijfsverenigingen, resp. gemeentelijke sociale diensten geïntensiveerd.

In de ontwerp Arbeidsvoorzieningswet en in de nieuwe Werkloosheidswet is de inschrijvingsplicht eveneens nadrukkelijk opgenomen. Daarbij komt dat het loslaten van de inschrijvingsplicht de facto ertoe kan leiden dat alleen de zwakkere categorieën op de arbeidsmarkt op het arbeidsbureau aangewezen blijven. Dit zal het functioneren van en de beeldvorming over de arbeidsbureaus nadelig beïnvloeden. Daarbij komt dat ook voor een adequate registratie van werkloosheidscijfers een verplichte inschrijving bij het arbeidsbureau noodzakelijk blijft.

In tegenstelling tot de suggestie van de Raad om drie soorten werkloosheidscijfers te introduceren is de regering, conform de aanbeveling van de tripartite werkgroep «Werkloosheidscijfers» van oordeel dat moet worden vastgehouden aan de bestaande definitie van geregistreeerde werkloosheid. Voorhands blijven de registratiecijfers van de arbeidsbureaus nog als officiële gegevens in gebruik. Na een aanlooperperiode zal dan zo spoedig mogelijk in 1988 het door het Centraal Bureau voor de Statistiek op basis van verschillende bronnen samengestelde cijfer kunnen worden toegepast. Dit is de afspraak tussen de sociale partners en de regering, zoals vastgelegd in «Samen voor werk 2», d.d. 17 november 1987. De regering meent, dat zijzelf evenals de sociale partners aan deze afspraak gebonden is. Overigens zal het Centraal Bureau voor de Statistiek gebruikmakend van de Enquête Beroepsbevolking regelmatig een nadere analyse maken van samenstelling en ontwikkelingen van categorieën werkzoekenden.

De Raad stelt voor om in combinatie met de verruiming van scholings- en werkervaringsplaatsen voor langdurig werklozen en herintreedsters het sanctiebeleid in de sociale zekerheid aan te scherpen tot 25 procent van de uitkering. In dit verband dient naast passende arbeid ook het aanbieden van passende scholing of werkervaring als daadwerkelijk aanbod te gelden volgens de Raad.

De regering onderschrijft de opvatting van de Raad, dat vanuit sociaal oogpunt aanzienlijke kortingen op uitkeringen in de rede liggen, indien betrokkenen daadwerkelijk een alternatief hebben om een inkomen te verwerven van tenminste het niveau van de niet-gekorte uitkering. De regering wil daarin nog verder gaan: ook arbeid waarmee minder wordt verdiend dan het bedrag van de uitkering kan onder omstandigheden passend zijn, zeker als betrokkene reeds geruime tijd werkloos is.

Weigering moet dan tot sanctietoepassing leiden. Het doet er dan niet toe of dit een reguliere arbeidsplaats is of een regulier beloonde werkervaringsplaats. Ook bij het weigeren van een gewenste scholing is sanctietoepassing aan de orde onafhankelijk van de vraag of tijdens het volgen van die scholing inkomen wordt verworven anders dan de uitkering.

Daadwerkelijke toepassing van sanctiemogelijkheden is – wij zijn dat met de Raad eens – van groot belang voor een goede werking van het arbeidsmarktbeleid. Die toepassing is opgedragen aan bedrijfsverenigingen en gemeenten. Bedrijfsverenigingen hebben eind 1986, vooruitlopend op de nieuwe Werkloosheidswet, afspraken gemaakt over de toepassing van het sanctiebeleid. Daarbij loopt de sanctie op tot 100 procent voor onbepaalde tijd bij ernstige tekortkoming. De feitelijke uitwerking van deze afspraken wordt op dit moment door de Federatie van Bedrijfsverenigingen onderzocht.

Ook de werking van de handleiding inzake de toepassing van sancties in de Rww vormt onderwerp van nader onderzoek voor de rijksconsulenten sociale zekerheid. De resultaten van dit onderzoek zullen begin 1989 bekend zijn. De bedoelde handleiding voorziet in sancties die neerkomen op ten hoogste 18 procent. Het verschil met het maximum bij de bedrijfsverenigingen laat zich vooral verklaren uit het feit, dat het bij de Rww gaat om een regeling met een minimumbehoefte-karakter, het laatste

vangnet van de sociale zekerheid. Het is overigens mogelijk om in zeer ernstige gevallen tot een tijdelijke of algehele uitsluiting van uitkering over te gaan.

De regering is voornemens de resultaten van genoemde onderzoeken te beoordelen vanuit de gedachte dat in individuele gevallen sanctietoepassing steeds moet plaatsvinden als de betrokken werkloze niet aan zijn of haar herintreding of vergroting van zijn of haar kansen op herintreding op de arbeidsmarkt meewerkt. Ook voor de effectiviteit van de eerder genoemde heroriënteringsgesprekken is dit van groot belang.

Voor de effectiviteit van het sanctiebeleid als complement van een actief arbeidsmarktbeleid, is een adequate informatie-uitwisseling tussen arbeidsbureaus en sociale zekerheidsinstanties noodzakelijk. Recentelijk zijn hierover nog eens werkafspraken tussen arbeidsbureaus en gemeentelijke sociale diensten vastgelegd. De essentie van deze werkafspraken is dat:

1. Het arbeidsbureau eigener beweging aan de uitkerende instantie meldt, wanneer medewerking van uitkeringsgerechtigden aan bemiddeling of kwalificatieverbetering achterwege blijft danwel duidelijk onder de maat blijft.
2. De uitkerende instantie vervolgens de mate van verwijtbaarheid beoordeelt en in voorkomende gevallen een sanctie oplegt.
3. Deze instantie daarna bij voorkeur aan het arbeidsbureau rapporteert hoe met de geleverde informatie is gehandeld.

Op dit moment is een vergelijkbaar pakket van werkafspraken, maar dan betrekking hebbend op de informatie-uitwisseling tussen arbeidsbureaus en bedrijfsverenigingen, in voorbereiding.

III. Additionele Scholingsinspanningen

De Raad voert in zijn rapport terecht een pleidooi voor intensivering van scholing voor werkenden en werkzoekenden. Scholing voor werkenden, omdat door technologische en economische ontwikkelingen de kwalificaties, die werknemers via het reguliere beroepsonderwijs meekrijgen, steeds sneller verouderen. Deze veroudering, vanwege verandering in de werkgelegenheidsstructuur en het ontstaan van nieuwe functie-eisen vergt permanente scholingsmogelijkheden voor werkenden. Scholing voor werkzoekenden is nodig, omdat via om-, her- en bijscholing werkzoekenden hun kansen op het vinden van regulier werk vergroten. Ook is het van belang dat aanbodtekorten op delen van de arbeidsmarkt effectief worden bestreden door werkzoekenden in staat te stellen en te stimuleren tot het volgen van beroepsopleidingen, die aansluiten op de vraag uit de arbeidsmarkt.

De regering acht het om die redenen nodig te komen tot een extra scholingsinspanning en heeft besloten uit de WIR-omzetting 250 mln. te bestemmen voor intensivering van scholing en dit in de Meerjarenraming tot en met 1992 te verwerken. Deze extra middelen voor scholing worden primair bestemd voor werkzoekenden. In totaal wordt beoogd op jaarbasis ca. 20 000 werkzoekenden met deze intensivering te bereiken.

Voorzover hiervoor binnen de beschikbare 250 miljoen voor extra scholing ruimte aanwezig is ligt het in de rede een deel van de middelen in te zetten ten behoeve van een meer systematische bevordering van scholingsvoorzieningen voor werkenden en ondernemers met name in de sfeer van technologie en midden- en kleinbedrijf.

Hiernavolgend zal in hoofdlijnen worden geschetst aan welke vormen van extra scholingsinspanningen de regering hierbij denkt.

De verdere uitwerking en invulling van deze voorgenomen intensivering zal in samenspraak met organisaties van werkgevers en werknemers vorm moeten krijgen en de regering nodigt de sociale partners dan ook nadrukkelijk uit hiertoe voorstellen aan te dragen. Het beoogde Centraal Bestuur voor de Arbeidsvoorziening zal volgens de regering in initiërende én uitvoerende zin van groot belang zijn bij de uiteindelijke totstandkoming van de voorgenomen extra scholingsimpuls.

In overleg tussen sociale partners en overheid kan naar verwachting bovendien beter worden gewaarborgd dat verdere intensivering van scholing voor werkenden en werkzoekenden geïntegreerd benaderd en uitgevoerd wordt.

Evenals de Raad is de regering van mening dat het zeer ongewenst zou zijn, indien de overheid uitsluitend aandacht aan scholing voor werkzoekenden zou geven en binnen bedrijven en ondernemingen alleen aandacht zou bestaan voor scholing van werkenden. In de in 1986 en 1987 gemaakte afspraken tussen Stichting van de Arbeid en regering is eveneens vastgesteld dat gescheiden scholingscircuits voor werkenden respectievelijk werkzoekenden moeten worden tegengegaan. Vanuit deze gedachte meent het kabinet dat een impuls aan scholing weliswaar in de eerste plaats aan werkzoekenden ten goede dient te komen, maar dat daarbij ook scholing van werkenden ondersteund kan worden.

Niet verwacht mag worden dat hiermee de grote groep van zeer kansarmen, waar leden van minderheidsgroepen een substantieel deel van vormen, zondermeer bereikt zal kunnen worden. Immers deze groep van zeer kansarmen bestaat merendeels uit zeer laag tot in het geheel niet opgeleiden en kenmerkt zich voorts door een grote taalachterstand, het zeer langdurig werkloos zijn, gecombineerd met een etnische achtergrond en het als blijvend onbemiddelbaar beschouwd worden. Het is daarom nodig om via extra inspanningen te bevorderen dat het bereik van bestaande arbeidsmarktmaatregelen onder deze groepen wordt vergroot. Gekozen is voor in principe tijdelijke complementaire trajecten, waarmee het mogelijk wordt gemaakt deze groepen te laten instromen op de arbeidsmarkt.

Hoofdpijnen in de voorgenomen extra scholingsinspanning zouden volgens de regering kunnen zijn:

- a. Uitbreiding van basiseducatie en (voortrajecten van de) Primaire Beroepsgerichte Volwasseneneducatie.
- b. Het stimuleren van scholingsinitiatieven per branche of bedrijfstak voor werkzoekenden en werkenden gezamenlijk, bijvoorbeeld in de vorm van scholingspools.
- c. Versterking van het leerlingwezen

Uitwerking en uitvoering van deze hoofdpijnen zouden in samenhang met eerder uitgezette plannen en voornemens op het gebied van scholing moeten plaatsvinden. Een belangrijk element hierbij vormt dat, zoals ook reeds meerdere malen in de Stichting van de Arbeid naar voren is gebracht, de bestaande infra-structuur op het gebied van onderwijs optimaal moet worden ingezet bij intensivering van scholingsvoorzieningen. Prijs, kwaliteit en levertijd dienen bij de feitelijke besluitvorming over deze inzet de doorslaggevende criteria te vormen.

ad a

Voorzien kan worden dat de per 1 april van dit jaar gestarte heroriënteringsgesprekken zullen leiden tot een groter beroep op Primaire Beroepsgerichte Volwassenen-educatie en voortrajecten van dergelijke scholing zoals die welke gefinancierd worden krachtens artikel 36 WWV.

In het bijzonder voor culturele minderheden is basiseducatie van groot belang. Het volume van de basiseducatie is momenteel 70 000 personen

op jaarbasis. Uit wachtlijsten en behoeften- onderzoek blijkt dat er meer vraag is, maar er is geen restcapaciteit. Het is van belang dat de extra vraag, die naar verwachting aan de dag treedt bij de heroriënteringsgesprekken, kan worden opgevangen. Een uitbreiding van de capaciteit voor basiseducatie is daarom gewenst.

Zoals eerder gesteld zullen voor minderheden tijdelijke complementaire trajecten worden ontwikkeld. Voorwaarde is dat deze trajecten in hun begin- en eindpunt aansluiten bij het algemeen beleidsinstrumentarium. De verantwoordelijkheid voor de verdere uitwerking en planning van deze extra programma's zal moeten liggen bij het toekomstige tripartite bestuur voor de arbeidsvoorziening en de daaronder ressorterende regionale besturen. Hierbij hebben de gemeenten in het voortraject van de arbeidsvoorzieningsmaatregelen een eigen verantwoordelijkheid. Financiering van een en ander, voorzover betrekking hebbend op scholing, zal gevonden moeten worden binnen de eerdergenoemde 250 miljoen.

Ook het succes van de onlangs gestarte Primaire Beroepsgerichte Volwasseneneducatie wettigt de verwachting dat het bereik van deze maatregel kan toenemen.

Intensivering van scholing voor de arbeidsmarkt via uitbreiding van basiseducatie, (voortrajecten van de) PBVE en leerlingwezen schept daarenboven een additionele vraag naar gekwalificeerde docenten, die in verschillende functies (docent, consulent/praktijkbegeleider) kunnen worden ingezet. Omscholing van ondermeer werkloze docenten gericht op deze nieuwe vraag naar onderwijskrachten ligt dan in de rede.

ad b

Een tweede hoofdlijn van de extra scholingsinspanningen zou kunnen bestaan uit scholing van werkzoekenden en werkenden met name ten behoeve van branches in het midden- en kleinbedrijf, waar nog veel latente vraag naar arbeid bestaat, danwel vacatures onvervuld blijven.

De regering wil het tot stand komen van scholingsvoorzieningen in met name het midden- en kleinbedrijf stimuleren en in dit verband de mogelijkheden voor het instellen van scholingspools in een aantal branches verkennen. Hierbij kan mede gebruik worden gemaakt van scholingsmiddelen uit bestaande O- en O fondsen of andere branchegewijze scholingsvoorzieningen. De gemeenschappelijke opleidingsactiviteiten GOA/BVJ kunnen hierbij als voorbeeld dienen voor regionale samenwerkingsverbanden per branche.

De regeling zou bestemd moeten worden voor werkzoekenden van 27 jaar en ouder. Nader moet worden uitgewerkt in welke combinatie scholing en werk aan werkzoekenden kan worden aangeboden. Bij de scholing zal zoveel mogelijk gebruik gemaakt worden van bestaande scholingsvoorzieningen.

De regeling zou ook stimulansen en ruimte voor deelname van werkenden moeten bevatten. Waar reële perspectieven aanwezig zijn voor verruiming van werkgelegenheid of technologische vernieuwing en behoud van concurrentiekracht bijscholing van werkenden noodzakelijk maakt, acht de regering het bijzonder zinvol scholing via de inzet van extra middelen te stimuleren. Verruiming van werkgelegenheid is o.a. aan de orde waar mogelijkheden tot de vestiging van buitenlandse bedrijven zich voordoen of scholing van werkenden via vervanging opname van werkzoekenden mogelijk maakt. Verdere uitbouw van het secundaire leerlingwezen schept bijvoorbeeld mogelijkheden voor werkenden om zich nieuwe kwalificaties eigen te maken met het oog op technologische veranderingen. Ook ondernemers zelf zouden voor deze extra scholing in aanmerking kunnen komen.

ad c

In de aanbevelingen van de werkgroep Scholing van de Stichting van de Arbeid uit 1986 en 1987 wordt veel aandacht besteed aan het leerlingwezen. Feitelijk gaat het daarbij om drie aspecten: de doelgroep van het leerlingwezen, flexibilisering en kwaliteitsverhoging en versterking van het secundaire niveau van het leerlingwezen.

Uit demografische ontwikkelingen alsook in verband met de verschuivende voorkeur van jonge scholieren voor algemeen vormend onderwijs valt af te leiden dat de potentiële doelgroep van het leerlingwezen in de komende jaren eerder kleiner dan groter zal worden. In dat verband zal het veel inspanning vragen de instroom op het huidige niveau te houden.

Gezien de grote waarde van het leerlingwezen in het geheel van scholingsvormen stelt de regering zich tot taak met medewerking van sociale partners de huidige instroom van 45 000 te handhaven, mogelijk op te voeren tot 50 000. Deze taakstelling wordt langs de volgende lijnen opgepakt.

- Voorlichtings- en bewustwordingsacties in het reguliere onderwijs gericht op toeneming van de instroom. Daarbij wordt ook gedacht aan die vormen van onderwijs (HAVO, MBO), waaruit instroom in het leerlingwezen tot nu toe niet gebruikelijk is.

- Teneinde het ook voor iets oudere jongeren aantrekkelijk en mogelijk te maken aan het leerlingwezen deel te nemen, is de regering voornemens de leeftijdsgrens voor de financiële ondersteuning van de praktijkcomponent van het leerlingwezen (Bijdrage-regeling Vakopleiding Jeugdigen) te verhogen van 23 naar 27 jaar. Een verhoging tot 25 jaar zal reeds het komende cursusjaar, 1988-'89, ingaan.

- Doorstroming vanuit het PBVE naar het leerlingwezen zal worden bevorderd.

- In overleg met de landelijke organen van het leerlingwezen zullen mogelijkheden tot uitbreiding van het leerlingwezen, m.n. in de gezondheidszorg en het midden- en kleinbedrijf, worden verkend.

- De introductie van leermodulen in het leerlingwezen met daaraan gekoppeld de mogelijkheid tot het verwerven van deelcertificaten biedt eveneens mogelijkheden om de instroom in het leerlingwezen te vergroten.

De programma's van het leerlingwezen worden momenteel in modulevorm opgezet met als doel dat onderdelen in beginsel zelfstandig kunnen worden gevolgd, dat snelle aanpassing van bestaande onderdelen aan technologische veranderingen mogelijk is, dat snel nieuwe onderdelen kunnen worden toegevoegd en dat opleidingen afgestemd kunnen worden op actuele arbeidsmarktbehoeften. De ontwikkelingskosten vormen onderdeel van het «ontwikkelingsplan leerlingwezen».

Langs bovengenoemde wegen beoogt de regering in 1990 op jaarbasis ca. 20 000 werkzoekenden extra te bereiken boven de reeds voorgenomen intensivering van scholingsinspanningen. In totaal kunnen dan in 1990 ca. 120 000 werkzoekenden op jaarbasis worden geschoold.

IV. Werkervaringsplaatsen

De WRR stelt in zijn aanbevelingen aan de regering voor om in samenwerking met sociale partners een stelsel van werkervaringsplaatsen tot stand te brengen. Als uitvloeisel van een centraal overeen te komen inspanningsverplichting zouden de CAO-partijen afspraken moeten maken over het reserveren van een deel van de bestaande arbeidsplaatsen – gedacht wordt aan één procent – voor langdurig werklozen en herintreedsters. Bekostiging van deze werkervaringsplaatsen zou vorm kunnen krijgen conform de systematiek van de Wet Vermeend/Moor, dus door vrijstelling van de afdracht van een vijftal werkgeversbijdragen aan de sociale verzekeringen.

De regering is van oordeel dat uitbreiding van het stelsel van werkervaringsplaatsen via het oormerken van bestaande arbeidsplaatsen niet wenselijk is en naast positieve consequenties voor langdurige werklozen en herintreedsters een aantal nadelige effecten met zich mee brengt, die op de langere termijn gezien zwaar wegen. Het belangrijkste nadeel is dat een volgens de zienswijze van de Raad te introduceren stelsel van werkervaringsplaatsen zonder meer vervanging van bestaande arbeidsplaatsen zal inhouden. Dit maakt de aantrekkelijkheid ervan voor CAO-partijen gering. Daarnaast zal naar verwachting productiviteitsverlies optreden als gevolg van een niet optimale aanwending van beschikbare arbeid. Gelet op deze nadelen, die de Raad ook zelf vermeldt, valt niet in te zien dat werkgevers en werknemers zich op centraal en decentraal niveau zullen inzetten voor het tot stand brengen van afspraken over een omvangrijk stelsel van werkervaringsplaatsen.

Wel zullen gelet op de zwakke positie van een aantal groepen op de arbeidsmarkt specifieke maatregelen gericht op het opdoen van werkervaring nodig blijven. Met name voor de groep langdurig werklozen is dit belangrijk om hun positie op de arbeidsmarkt te versterken en daarmee de mogelijkheid te krijgen door te stromen naar reguliere arbeidsplaatsen. De regering acht echter de mogelijkheden voor het creëren van additionele werkervaringstrajecten in omvang begrensd, gelet op het te vermijden gevaar van verdringing van bestaande arbeidsplaatsen en budgetvervalsing in de kwartaire sector.

Gelet op de structurele kenmerken van de werkloosheid zal volgens de regering bij het terugdringen hiervan het accent vooral moeten liggen op scholing en het verlagen van de loonkosten.

Een tweede weg waarlangs het opdoen van werkervaring door de regering wordt bevorderd loopt via het creëren van aanvullende arbeidsplaatsen in de collectieve sector in het kader van het voorgestelde Jeugdwerk- garantieplan (JWG). Daarnaast bestaan er nog additionele mogelijkheden tot het verrichten van werk met behoud van uitkering. Verdringing van reguliere arbeidsplaatsen alsook het gevaar van budgetvervalsing in de kwartaire sector worden in deze opzet zoveel mogelijk vermeden. Voor succesvolle bemiddeling naar reguliere arbeidsplaatsen zal naast werkervaring in nogal wat gevallen ook aanvullende scholing nodig zijn.

De regering streeft er daarom naar met name in het kader van het JWG werkervaring zoveel mogelijk te combineren met of te laten volgen door scholing.

Onderschreven wordt het door de Raad gehanteerde uitgangspunt dat bijdragen aan de bestrijding van de werkloosheid en in het verlengde daarvan bijdragen aan het goed functioneren van de arbeidsmarkt een gezamenlijke verantwoordelijkheid vormt van alle partijen in het arbeidsbestel: overheid, werkgevers en werknemers. Initiatieven van de overheid om in de collectieve sector additionele werkervaringsplaatsen te scheppen voor werkloze jongeren (JWG) zouden zoveel mogelijk een vervolg moeten krijgen via doorstroming naar banen in de marktsector. Aansluitend bij de afspraken tussen overheid en Stichting van de Arbeid zou het van groot belang zijn indien de sociale partners in de marktsector in het kader van het arbeidsvoorwaardenoverleg na zouden gaan hoe en in welke mate zij in staat zijn doorstroming naar reguliere arbeidsplaatsen of leer-arbeidsplaatsen aan te bieden.

In lijn met de aanbeveling, opgesteld tijdens het jongste overleg tussen regering en Stichting van de Arbeid pleit ook de Raad voor stroomlijning van de thans bestaande regelingen, bedoeld om het opdoen van werkervaring te bevorderen. De aanbeveling van de Raad om te komen tot één

kaderregeling voor werkervaring is in dat verband van belang, zij het dat het JWG naar de mening van de regering buiten deze kaderregeling moet blijven. Het specifieke karakter van het JWG, te weten een sluitende garantie op een werkervaringsplaats voor de groep jongeren tot en met 20 jaar, zou in het kader van een algemene regeling verloren gaan. Het garantiekarakter valt dan immers moeilijk te handhaven.

Naast het voornemen het JWG als garantievoorziening voor werkloze jongeren te introduceren bestaan er momenteel een drietal regelingen, waarmee de regering beoogt inpassing van specifieke groepen van langdurig werklozen in het arbeidsbestel te bevorderen: MOA, JOB-plan en de Wet Vermeend/Moor. Voorstellen tot stroomlijning, voortbouwend op de bestaande regelgeving Vermeend/Moor, zijn in voorbereiding. Bij deze voorbereiding wordt eveneens gekeken naar de toekomstige financieringswijze van de wet, nu de thans gevolgde methodiek via vrijstelling van een vijftal werkgeverspremies straks niet meer mogelijk zal zijn. De te verwachten introductie van een nieuw systeem van belasting- en premieheffing als uitvloeisel van het advies van de Cie Oort zal er immers toe leiden dat werkgeverspremies voor de volksverzekeringen niet meer in het stelsel zullen voorkomen.

De werfkracht van de arbeidsbureaus naar werkgevers is er, zo leert de ervaring, mee gebaat dat men kan beschikken over een eenvoudig toepasbaar arbeidsmarktinstrument, dat over een brede linie inzetbaar is. Het werken met specifieke doelgroepen in de arbeidsbemiddeling belemmert de werfkracht naar werkgevers toe. Hierbij moet echter worden voorkomen dat de nadelige positie van zeer langdurig werklozen ten opzichte van de korter durende werklozen door het gebruik van één regeling wordt bevestigd. Analyse van de doorstroomcijfers van werklozen op de arbeidsmarkt leert dat de uitstroomkansen na één jaar werkloosheid belangrijk beginnen af te nemen en na twee jaar werkloosheid minder dan 50 procent bedragen. Naarmate de duur van de werkloosheid langer is zal de stimulans voor de werkgever om de betreffende werkzoekende in dienst te nemen daarom groter moeten zijn. Dit kan worden bereikt door de maximale duur van de tegemoetkoming in de loonkosten en de hoogte van de tegemoetkoming zelf te verhogen naarmate de werkloosheid langer geduurd heeft. De begeleidingskosten, zoals die nu uit het overheidsbudget ter beschikking worden gesteld bij de uitvoering van de Wet Vermeend/Moor, kunnen worden ingezet om de zwakste groep op de arbeidsmarkt – langer dan drie jaar werkloos – nog eens een extra steun in de rug te geven. Van belang is hierbij voor langdurig werklozen de alternatieve mogelijkheid te openen dat in bepaalde gevallen het arbeidscontract wordt ingevuld via uitzendarbeid.

De precieze vormgeving van een gestroomlijnde regeling zal in overleg met de sociale partners verder worden uitgewerkt. Uitgangspunt voor de regering is dat een dergelijke regeling van toepassing zal moeten zijn voor mensen die twee jaar of langer werkloos zijn.

De financiering van een dergelijke regeling zou kunnen worden veiliggesteld door, waar nodig, de vrijstelling van de werkgeverspremies uit de Wet Vermeend/Moor om te zetten in een subsidie uit de sociale fondsen. Daarnaast zijn bijdragen uit het arbeidsvoorzieningsbudget beschikbaar. De verhouding tussen deze bijdragen en de bijdragen uit de sociale fondsen, zoals die met betrekking tot het huidige pakket plaatsingsbevorderende maatregelen bestaat, zou grosso modo ongewijzigd kunnen blijven. Administratief zou de afhandeling voor de werkgever echter eenduidig moeten zijn en even eenvoudig als bij de afhandeling van subsidie-aanspraken in het kader van de huidige Wet Vermeend/Moor.

Naast het probleem van gebrek aan werkervaring bij langdurig werklozen als belemmerende factor voor toetreding tot de arbeidsmarkt, kent de werkloosheid onder etnische minderheden eigen specifieke problemen. Hier is het juist de combinatie van gebrek aan werkervaring, scholing en basisvaardigheden, op het gebied van taal en rekenen bijvoorbeeld, die ertoe leidt dat deze groep ook met de bestaande arbeidsvoorzieningsinstrumenten moeilijk te bereiken is.

De regering wil er in dit verband niet voor pleiten nieuwe regelingen, specifiek gericht op etnische minderheden, in het leven te roepen. Zij wil veeleer naar wegen zoeken om de bestaande regelingen met betrekking tot scholing en werkervaring beter toegankelijk te maken en beter af te stemmen op de arbeidsmarktproblemen, waarvoor etnische minderheden zich geplaagd zien. De zogenoemde «steunfunctie-instellingen» voor minderheden zouden hierin ondermeer een rol kunnen vervullen.

Via extra inspanningen wordt beoogd de deelname van minderheden in scholings- en werkervaringsprogramma's te intensiveren. Het streven is hierbij gericht op een evenredige deelname vanuit deze groepen, gelet op hun aandeel in het werkzoekendenbestand. Belangrijk in dit geheel is dat ook in de uitvoering van het specifiek arbeidsmarktbeleid ernaar toe wordt gewerkt dat hierbij gekwalificeerde werknemers uit minderheidsgroepen worden ingezet, zoals bijvoorbeeld bij de uitvoering van de voorgenomen heroriënteringsgesprekken.

De regering acht het daarnaast vooral tot haar taak behoren om de basisvaardigheden op het gebied van taal, rekenen en sociale vaardigheden van alle werkzoekenden – in het bijzonder degenen die afkomstig zijn uit etnische minderheidsgroepen op een zodanig niveau te brengen dat participatie in het arbeidsproces structureel mogelijk wordt en blijft.

V. Flexibele arbeidspatronen

De regering hecht grote waarde aan de constatering van de Raad dat bevordering van arbeidsmobiliteit noodzakelijk is, zowel uit het oogpunt van bevordering van economische groei, alsook met het oog op sociaal-culturele veranderingen in onze samenleving. Belangrijke voorwaarde voor een toenemende mobiliteit en dynamiek op de arbeidsmarkt is dat bestaande instituties en regels minder als beletsel functioneren voor geografische, sectorale, functionele of contractuele verschuivingen op de arbeidsmarkt. Aangrijpingspunten voor een betere werking van de arbeidsmarkt zijn hierbij in tweeërlei opzicht voorhanden.

Flexibilisering van de arbeidsmarkt heeft in de visie van de regering in de eerste plaats betrekking op herijking van regelgeving ten aanzien van arbeidscontracten, arbeidstijden en beloningen. Daarnaast is echter evenzeer aan de orde het scheppen van gunstige voorwaarden voor een beter functionerende arbeidsmarkt via het te voeren algemeen sociaal-economisch beleid. Meer differentiatie van beloningen, beperking van collectieve lastendruk, het inperken van inkomensafhankelijke regelingen, voorzover deze de marginale druk op het loon verhogen, spelen immers uiteindelijk evenzeer een rol in het feitelijk gedrag van werknemers en werkzoekenden op de arbeidsmarkt.

Regelgeving inzake arbeidscontracten en ontslagrecht

Momenteel liggen voorstellen met betrekking tot flexibele arbeidsrelaties ter advisering bij de Stichting van de Arbeid en de Emancipatieraad. Daarnaast heeft de regering zoals bekend de SER en de Emancipatieraad om advies gevraagd inzake het ontslagrecht en de wetgeving op het gebied van tijdelijke arbeidscontracten.

De verwachting is dat ten aanzien van deze vraagstukken binnen afzienbare termijn de gevraagde adviezen binnen zullen komen. De regering streeft er naar het vraagstuk van de flexibele arbeidsrelaties alsook de herziening van het ontslagrecht in haar besluitvorming integraal te behandelen. Uitgangspunt hierbij vormt versoepeling van de bestaande regelgeving met tegelijkertijd enige versterking van de ondergrens met betrekking tot rechten en rechtszekerheden van werknemers. Met het veiligstellen van basisrechten op het vlak van arbeidsrelaties en rechtspositie ontstaat volgens de regering ruimte om daarboven meer flexibilisering te bevorderen.

De Raad beveelt aan over te gaan tot verruiming van mogelijkheden voor tijdelijke dienstverbanden. Zij stelt voor om twee verlengingen van arbeidsovereenkomsten voor bepaalde duur mogelijk te maken zonder dat dit tot aanspraken op ontslagbescherming leidt. Dit voorstel gaat verder dan de in de SER-adviesaanvraag Herziening Ontslagrecht vervatte conclusie van de regering om eenmaal een verlenging van een arbeidsovereenkomst mogelijk te maken.

De Raad motiveert haar voorkeur voor twee verlengingen met de overweging dat aldus een proefperiode in tijdelijke arbeidsovereenkomsten kan worden ingebouwd. Echter, hier moet worden opgemerkt dat ook nu reeds de mogelijkheid bestaat in tijdelijke arbeidsovereenkomsten een proefperiode op te nemen.

Bovendien wordt door de Raad gesteld dat tijdelijke arbeidscontracten niet op regelmatige wijze tussentijds kunnen worden beëindigd. De regering wijst erop dat tussentijdse opzegging van een tijdelijke arbeidsovereenkomst echter ook nu reeds mogelijk is, mits men dat vooraf overeenkomt. De regering is daarom van mening dat – zoals voorgesteld in de SER-adviesaanvraag – een eenmalige verlenging van een arbeidsovereenkomst met dezelfde duur als de eerste overeenkomst, met een maximum van één jaar zonder dat na afloop daarvan opzegging en toestemming van de directeur van het arbeidsbureau vereist zijn, geheel tegemoet komt aan de wens de aflooptermijn van tijdelijke overeenkomsten te kunnen flexibiliseren zonder dat een ander ontslag- en opzeggingsregiem gaat gelden. De mogelijkheden van (her)intreders op de arbeidsmarkt tot het verwerven van een arbeidsplaats worden hiermee adequaat verruimd.

Gebleken is dat vooral in het kleinbedrijf, in het bijzonder in de commerciële dienstverlening, een grote behoefte bestaat aan de inzet van flexibele arbeidskrachten. In deze behoefte wordt thans in veel gevallen niet via de officiële arbeidsmarkt voorzien, danwel gebruik gemaakt van contracten die de werknemers weinig of geen rechtszekerheid bieden. Naar het oordeel van de regering zou het nuttig zijn te verkennen of het zinvol is om in bepaalde regio's of voor bepaalde branches over te gaan tot de oprichting van arbeidspools. Werklozen en ook werkzoekenden komen in dienst van de pool en worden ingezet in die gevallen waar behoefte bestaat aan tijdelijke inzet van arbeidskrachten, vanwege ziekte, piekbelasting e.d. In een aantal bedrijfstakken, zoals de bouw, het beroepsgoederenvervoer en de landbouw zijn reeds enige ervaringen hiermee opgedaan.

Alhoewel voor langdurig werklozen dezelfde financieringsmogelijkheden zullen gelden als elders, zal de eigenlijke financiering moeten plaatsvinden door de werkgevers, waarop de arbeidspool zich richt. Uiteraard is het bij de oprichting van dergelijke arbeidspools van belang er op toe te zien dat de capaciteit van de pool overeenkomt met de marginale vraag naar arbeid en dat er bovendien in de vraag voldoende spreiding in de tijd is. Bij de uitvoering ligt medewerking en samenwerking met arbeidsbureau en uitzendwezen voor de hand.

Voordeel van de arbeidspool is dat deelnemende werknemers een redelijke zekerheid verschaft wordt qua inkomen en rechtspositie, maar dat naar de afzonderlijke ondernemer toe de flexibiliteit in stand blijft. Bovendien biedt de arbeidspool werkzoekenden de mogelijkheid om ervaring op te doen in meer soorten bedrijven. Bij een dergelijke aanpak dient echter te worden voorkomen, dat poolvorming leidt tot segmentering op de arbeidsmarkt.

Arbeidstijden

Aansluitend op de aanbeveling van de Raad om te komen tot flexibeler arbeids- en bedrijfstijden kan worden verwezen naar het debat met de Vaste Commissie uit de Tweede Kamer over een flexibeler vergunningen-beleid op het terrein van arbeids- en rusttijden van 24 maart jongstleden. De ruimte voor sociale partners om binnen grenzen bij CAO arbeids- en rusttijden zelf vast te stellen wordt volgens binnenkort aan de Tweede Kamer te presenteren voorstellen belangrijk vergroot. Ook hier is als uitgangspunt gehanteerd dat onder handhaving van wettelijke garanties inzake bescherming van de veiligheid en gezondheid van de werknemers verdere flexibilisering van regelgeving wenselijk is.

Flexibele beloning

Een beter en flexibeler functionerende arbeidsmarkt stelt eisen aan het inkomensbeleid van de overheid, de rol van premies en belastingen daarbij in het bijzonder. De Raad noemt daarbij als belangrijke aangrijpingspunten voor beleid achtereenvolgens: de verkorting van het bruto-netto traject, de geringe differentiatie tussen minimum en modaal en het terugdringen van de omvang van de inkomensafhankelijke regelingen. Genoemde punten worden door de regering onderschreven onder erkenning van het feit dat een te voeren beleid op deze punten een lange termijn aanpak vergt.

Inspanningen van de regering hebben geleid tot een ombuiging in de stijging van belasting en premiedruk. Op deze wijze levert de regering een bijdrage aan de – ook vanuit internationaal perspectief gezien – gewenste verlaging van de loonkosten en de wig. Voortbouwend op deze lijn is het van groot belang dat de voornemens van de regering met betrekking tot een nieuwe tariefstructuur van belastingen en premies het mogelijk maken – o.a. door het afschaffen van de premieheffing voor de AKW – dat het tariefpercentage onderin het loongebouw straks beperkt kan blijven tot 35 procent.

Tevens moet hier worden gewezen op het belang van beheersing van de collectieve uitgaven, respectievelijk het terugdringen van het financieringstekort als randvoorwaarde voor verbetering van het functioneren van de arbeidsmarkt. Verlaging van gemiddelde en marginale druk van premies en belastingen kan via verkorting van het bruto-netto traject een belangrijke bijdrage leveren aan het bereiken van meer mobiliteit en doorstroming op de arbeidsmarkt.

Naast deze dynamiek-bevorderende functie van verlaging van collectieve lasten speelt met name terughoudendheid met betrekking tot de algehele loonkosten op minimumniveau een rol in de ontwikkeling van de vraag naar ongeschoolde arbeid. Er zijn aanwijzingen dat van een gematigde minimum-loonkostenontwikkeling een positieve invloed op de werkgelegenheid voor lager geschoolden kan uitgaan. Deze groep vormt een groot deel van het werklozenbestand.

Het minimumloon is in de periode 1980–1985 met ruim 9 procent achtergebleven bij de gemiddelde loonontwikkeling. Het werkgelegenheids-aandeel van volwassen (volletijdse) lager betaalden is toegenomen van ca. 3 procent in 1984 tot 3,5 à 4 procent in 1986 (ca. 25 000 personen).

Deze beweging is opmerkelijk, daar de toename van de werkgelegenheid zich verder met name onder de hoger opgeleiden voordoet.

Verder is gebleken dat de sectoren in Nederland die relatief veel minimumloners opnemen in verhouding tot een aantal andere geïndustrialiseerde landen weinig bijdragen aan de werkgelegenheid. Dit kan erop duiden dat de hoogte van het minimumloon, dat in Nederland relatief hoog is, negatief uitwerkt op de werkgelegenheid.

In het recente paasdebat is nogmaals het grote belang van een verlaging van het minimumloon voor de werkgelegenheid onderstreept. Vanwege sociale aspecten stelde het kabinet voor een verlaging voor uitsluitend de jongeren tot 27 jaar. In het overleg met de Kamer heeft het kabinet aangekondigd met nadere voorstellen te zullen komen waarin een verlaging in relatie wordt gebracht met de mate van (het ontbreken van) werkervaring.

Terecht merkt de Raad volgens de regering op dat verruiming van de institutioneel bepaalde randvoorwaarden voor verdere loondifferentiatie in ons land ertoe kan bijdragen dat flexibele beloningssystemen beter tot hun recht komen. Uitgangspunt kan daarbij zijn dat de beloning in grotere mate dan nu het geval is afhankelijk zou moeten kunnen zijn van de geleverde economische prestaties van de afzonderlijke werknemer, danwel de arbeidsorganisatie als geheel. Primair zal in deze aangelegenheden echter het initiatief uit moeten gaan van werkgevers- en werknemersorganisaties in het kader van het te voeren arbeidsvoorwaardenoverleg.

Betreft: WRR-rapport «activerend arbeidsmarktbeleid».

Inleiding

De Commissie van Bijstand en Advies voldoet hiermee aan uw verzoek om advies in verband met uw bijdrage aan de voorbereiding van een regeringsstandpunt met betrekking tot het WRR-rapport «activerend arbeidsmarktbeleid». De commissie sluit in dit commentaar aan bij hetgeen in de rapporten van de Stichting van de Arbeid reeds over onderwerpen die aan de orde komen in het WRR-rapport, is vermeld.

De commissie zal zich in dit advies beperken tot die delen van genoemd rapport, die een rechtstreekse relatie hebben met het functioneren van de arbeidsvoorzieningsorganisatie. Dat zijn naar de mening van de commissie de aanleiding van het WRR-rapport en de passages over scholing, arbeidsbemiddeling, inschrijvingplicht, sanctiebeleid, werkloosheidscijfers en de werkervaringsplaatsen in relatie tot een samenvoeging van maatregelen ter bestrijding van langdurige werkloosheid. Deze beperking houdt niet in dat de leden van de commissie onverschillig staan tegenover de andere, in het WRR-rapport aan de orde komende zaken. Zij achten de Commissie van Bijstand en Advies echter niet het juiste kader om daarover te spreken.

1. De aanleiding voor dit rapport

Aanleiding voor de Raad om dit onderwerp in haar werkprogramma op te nemen vormde de constatering dat meer mobiliteit op de arbeidsmarkt een voorwaarde vormt voor een gunstige ontwikkeling van de economische groei in de komende jaren. Daarnaast is, volgens de Raad, meer dynamiek op de arbeidsmarkt nodig om de problematiek van de langdurige werkloosheid en de groeiende groep herintreedsters op de arbeidsmarkt in goede banen te leiden.

De commissie is het met deze doelstelling van de Raad, een vergroting van de dynamiek op de arbeidsmarkt, ten faveure van de economische groei, van de arbeidsmarktkansen van langdurig uit het arbeidsproces uitgeschakelde werkzoekenden en ter voorkoming van het ontstaan van moeilijk vervulbare vacatures, eens. Zij is ook met de Raad van mening dat via een tripartite structuur van de arbeidsvoorziening, zoals deze thans wordt voorbereid, daartoe kan worden bijgedragen. Deze doelstelling is ook uitgangspunt voor de bijdrage die in de commissie vertegenwoordigde organisaties momenteel leveren aan de totstandkoming van een meerjarig beleidskader voor arbeidsvoorziening.

De commissie voegt daar echter aan toe, dat het grootste arbeidsmarktprobleem van dit moment, het structurele tekort aan arbeidsplaatsen tegen de geldende condities, een probleem is dat langs een veelheid van wegen moet worden opgelost. Een dynamischer arbeidsmarkt, één van die wegen, kan slechts in samenhang met andere maatregelen een effectieve bijdrage aan de oplossing daarvan leveren.

2. Scholing

Voor wat betreft de opmerkingen van de WRR met betrekking tot scholing, wil de commissie kortheidshalve volstaan met een verwijzing naar de rapportage van desbetreffende werkgroep uit de Stichting van de Arbeid in 1986 en 1987.

In aanvulling daarop bepleit de commissie, extra gelden die in dit kader beschikbaar komen in te zetten langs de volgende hoofdlijnen:

- betrokkenheid van sociale partners bij aanwending van de middelen;

- doorsluiting vanuit bepaalde bedrijfssectoren naar regionale samenwerkingsverbanden van het bedrijfsleven;
- waar mogelijk combinatie van scholing met (tijdelijk) werk.

3. Arbeidsbemiddeling

3.1. Afwijzing monopoliepositie

Een monopoliepositie voor de openbare bemiddeling wordt door de Raad afgewezen.

De commissie van mening, dat een ruimhartiger vergunningenbeleid, zoals de WRR voorstaat, wenselijk is en binnen het kader van hetgeen daaromtrent in de ontwerp-arbvowet is gesteld. Dat houdt in, dat in principe vergunningen verstrekt worden, tenzij daardoor het goede functioneren van de arbeidsmarkt wordt belemmerd, dan wel de werknemers in hun belangen worden geschaad.

3.2. Bedrijfsverenigingen en Arbeidsbemiddeling

De Raad doet het voorstel om mogelijkheden te scheppen voor arbeidsbemiddeling door bedrijfsverenigingen.

De Raad perkt dit voorstel zelf al op meerdere punten in:

- Beperking van de arbeidsbemiddeling tot het doorgeven van de aan de bedrijfsvereniging bekende vraag naar arbeid aan de daarvoor geschikte personen.
- Beperking tot die bedrijfsverenigingen, die daartoe bereid en in staat zijn.
- Binding aan een termijn, dus bij wijze van experiment.

De commissie is van mening dat, wanneer bedrijfsverenigingen gaan bemiddelen, dit zal leiden tot segmentering. Zij zullen immers slechts bemiddelen binnen en voor de eigen bedrijfstak. Dat is vooral ongewenst, in situaties waarin groei en krimp van bedrijfstakken het voor een goed functioneren van de arbeidsmarkt noodzakelijk maken, dat de mobiliteit tussen bedrijfstakken wordt bevorderd.

Deze afwijzing van de suggestie betekent niet, dat de commissie geen enkele ruimte ziet voor sectorale bemiddelings- en scholingsinitiatieven. Ter voorkoming van segmentatietendensen dient daarbij echter een centrale uitvoerende rol te blijven weggelegd voor de openbare arbeidsvoorzieningsorganen, i.c. de gewestelijke arbeidsbureaus. Experimenten in de bouw worden in dit kader momenteel geëvalueerd.

4. Inschrijvingsplicht

De inschrijvingsplicht van werklozen bij het arbeidsbureau kan volgens de WRR vervallen en beperkt blijven tot een aanmeldingsplicht bij de uitkeringsinstanties, die dan bepalen of en waar iemand zich voor bemiddeling dient in te schrijven.

De commissie is van mening, dat een inschrijvingsplicht van werklozen bij het gewestelijk arbeidsbureau gehandhaafd dient te blijven. Medewerking aan bemiddelingsvoorstellen van het gewestelijk arbeidsbureau vormt feitelijk de voornaamste toetsingsmogelijkheid van sociale zekerheidsorganen voor het zoekgedrag van cliënten. Ook voor een adequate registratie en telling van werklozen blijft de inschrijvingsverplichting van belang. Om bovenstaande redenen is die verplichting ook in de NWW en in de ontwerp-arbvo-wet opgenomen. Tenslotte kan erop gewezen worden, dat in het eindrapport van de tripartite werkgroep werkloosheidscijfers sociale partners en overheid zijn overeengekomen, de definitie van geregistreeerde werkloosheid te handhaven, en de GAB-bestanden te hanteren als een van de bronnen ten behoeve van de vaststelling van de omvang van de werkloosheid. Dit zijn voor de

commissie gronden, om de voorstellen van de WRR met betrekking tot de inschrijvingsplicht, en de WRR-voorstellen met betrekking tot de werkloosheidscijfers van de hand te wijzen.

5. Sanctiebeleid

De Raad stelt voor het begrip passende arbeid uit te breiden met passende scholing en passende werkervaring. Bij een daadwerkelijk aanbod van werk, scholing of werkervaring kan een korting op de uitkering worden aangebracht tot 25 procent.

De commissie wijst erop, dat de mogelijkheid tot het opleggen van sancties volgens de gedachtengang van de Raad in beginsel reeds bestaat.

De voorgenomen heroriënteringsgesprekken, vervullen hierin een belangrijke functie. De mogelijkheden voor toepassing van sanctiemaatregelen worden derhalve niet zozeer beperkt door het ontbreken van regels of afspraken in dat vlak, doch door de situatie op de arbeidsmarkt. Wanneer geen werk of perspectiefvolle scholing te bieden is, kunnen moeilijk sancties op weigering daarvan worden toegepast. Sociale partners zijn het er echter over eens, dat erop moet worden toegezien dat de bestaande sanctiemogelijkheden overeenkomstig de bedoelingen van desbetreffende regelingen onverkort worden toegepast.

6. Werkervaringsplaatsen en samenvoeging van plaatsingsbevorderende maatregelen

De WRR stelt onder andere voor, te komen tot een stelsel van werkervaringsplaatsen. Die zouden tot stand kunnen komen door Sociale Partners in CAO-besprekingen een aantal arbeidsplaatsen (niet additioneel) als zodanig te laten aanwijzen. Daarnaast pleit men voor het laten gelden van Vermeend/Moor vanaf een jaar, en integratie van alle maatregelen voor langdurig werklozen, voor zover de werkervaringsplaatsenregeling dat nog niet doet, tot één kaderregeling.

Aan de werkervaringsplaatsenregeling zoals de WRR die voorstelt, kleven naar de mening van de commissie grote bezwaren; vaste banen worden erdoor omgezet in tijdelijke ervaringsplaatsen. Juist de groeperingen waar de langdurig werklozen uit komen, zien dan het reservoir aan voor hen beschikbare banen inkrimpen. Dat is wel een erg hoge prijs voor een werkervaringsplaats!

Aan de andere kant is het ook niet realistisch om van werkgevers te verlangen, dat zij door het bieden van gelegenheid tot het opdoen van werkervaring, werklozen de geschiktheid voor een arbeidsplaats bijbrengen die via scholing niet te realiseren is en daar ook nog een volledig CAO-loon aan toevoegen.

De commissie is het wel met de WRR eens, dat het conglomeraat maatregelen tegen langdurige werkloosheid beter in één overzichtelijk kader gegoten kan worden. De commissie beraadt zich thans over stroomlijning van de maatregelen. Deze stroomlijning zou in de visie van de commissie moeten leiden tot één regeling, waarin MOA, JOB, MLW en Vermeend/Moor opgaan. Die regeling zou betrekking moeten hebben op alle langdurig werklozen, waarbij de stimulans die van de maatregel uitgaat sterker is, naarmate de duur van de werkloosheid langer is.

De commissie is van mening, dat een dergelijke gestroomlijnde plaatsingsregeling, in combinatie met de overige aanbevelingen uit het stichtingsrapport van 1987, grote voordelen biedt boven de werkervaringsplaatsenregeling, zoals voorgesteld door de WRR.

31 maart 1988